

سرمقاله^۱

کتاب همواره به عنوان مهمترین محمل اطلاعاتی نقش خود را حفظ کرده است. اگر به سیر تحول تاریخی کتاب از ابتدا تاکنون بنگریم، می‌بینیم کتاب با شکلهای مختلف نمود پیدا کرده است. در این عصر اطلاعات شکل دیگری از آن را به صورت الکترونیکی شاهد هستیم. کتاب الکترونیکی ویژگیهای منحصر به فردی دارد از جمله این که اطلاعات در این کتابها به آسانی دسترس‌پذیر و قابل جستجو می‌باشند. ناشران الکترونیکی به راحتی و با صرف زمان کم کتابها را تهیه، تکثیر و توزیع می‌کنند، استفاده از امکانات چندرسانه‌ای نظیر صدا و تصویر در این کتابها بر جذابیت آن‌ها افزوده است. اگر چه توزیع این‌گونه کتابها در محیط وب نظر تعداد زیادی از کاربران اینترنت را به خود جلب کرده است، اما نتوانسته نقش و اهمیت کتاب چاپی را کم‌رنگ کند. کتاب چاپی جایگاه والای خود را به عنوان ماندگارترین محمل معرفت بشری در میان انسانهای فرهیخته حفظ کرده است. ویژه‌نامه حاضر که به مناسبت ارج نهادن به نقش کتاب و گرامی‌داشت هفته کتاب تهیه شده است تلاش دارد با معرفی کتابخانه‌ها و فهرست‌های کتابخانه‌ای بر میزان دسترسی و استفاده اعضاء هیأت علمی و دانشجویان به کتاب (چه در شکل چاپی و چه به صورت الکترونیکی) بیفزاید.

نشریه دو ماهانه کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد دانشگاه فردوسی

مسئول: فرزانه فرجامی

سرمدیر: زهره عباسی

مدیر داخلی: سهراب درویش

تایپ و صفحه‌آرایی: زهرا قدمگاهی

پست الکترونیکی: sdarvish@wali.um.ac.ir

مقن الکترونیکی این نشریه در سایت کتابخانه مرکزی قابل دسترس

است: <http://c-library.um.ac.ir>

همکاران این شماره:

فرزانه فرجامی - زهره عباسی - نفیسه دری‌فر -
فاطمه هراتیان - لادن قزلی - محمود صدیقی -
محمدعلی خاکساری -

^۱ فرزانه فرجامی (سرپرست مرکز اطلاع‌رسانی و کتابخانه مرکزی دانشگاه فردوسی مشهد)

کتابخانه شخصی استاد فقید دکتر کاظم مدیرشانه‌چی به مرکز اطلاع‌رسانی و کتابخانه مرکزی دانشگاه فردوسی مشهد اهداء شد.^۱

استاد فقید «شادروان کاظم مدیرشانه‌چی» از چهره‌های ماندگارند، علاوه بر مقام اجتهاد، استادی نمونه و از نسخه‌شناسان و کتابشناسان مشهور ایران به شمار می‌روند. آن مرحوم بنا به تخصص در رشته‌های مختلف علوم اسلامی، مجموعه‌ای بسیار نفیس و ارزشمندی در اختیار داشته‌اند. این استاد فرزانه کتابخانه شخصی خود را که حدود ۷ هزار جلد کتاب است به مرکز اطلاع‌رسانی و کتابخانه مرکزی دانشگاه اهداء کردند. این اقدام بزرگ استاد فقید، مصداق کامل باقیات‌الصالحات است.

در اینجا لازم است به عنوان یادبود متنی را که در معرفی کتابخانه شخصی خود در شماره ۴۷ ویژه‌نامه مجله شکوه، تابستان ۱۳۷۴، به مناسبت کنگره کتاب و کتابخانه در تمدن اسلامی مرقوم فرموده‌اند عیناً نقل کنیم:

«انگیزه اینجانب در این راستا شوق وافر بود که از اوان نوجوانی به مطالعه و تحقیق در مسایل مختلف علمی و اسلامی داشتم و به همین منظور به بررسی کتب کتابخانه مبارکه آستان قدس و کتابخانه مدرسه علمیه نواب که سهل‌الوصول بود پرداختم در ضمن متوجه شدم که در بسیاری از مسایل اسلامی کتابی که مورد استفاده باشد وجود ندارد. لذا علاوه به شوق مطالعه، فکر تألیف و تدوین کتابهایی در موضوعاتی که فاقد مرجع بود ضمیمه ایده نخستین گردید و چون مراجع تحقیق، خاصه در آغاز کار کمتر در دسترس بود به فکر افتادم که کتابهای مرجع را برای استفاده شخصی و سایر کسانی که به پژوهش می‌پردازند تهیه کنم خاصه که استفاده از کتابخانه در تعطیلات و نیز شبها که مناسبت و فراغت بیشتری برای مطالعه وجود دارد امکان پذیر نبود.

کتابخانه اینجانب از چهار بخش تخصصی:

الف: کتابشناسی

ب: کتابهای فقهی

ج: کتب تاریخ اسلام

د: کتب حدیث شیعه و اهل سنت و نیز کتب مرجع در سایر علوم اسلامی تشکیل می‌شود.

بخش کتابشناسی شامل کتب مرجع در موضوع مزبور و فهرس کتابخانه‌های ایران و بعضی کشورهاست. بخش کتب فقهی به منظور استفاده شخصی به لحاظ رشته تخصصی اینجانب که فقه‌است تهیه شده و ضمناً کتب فقه مذاهب اسلامی را نیز واجد است. بخش کتب تاریخی به منظور استفاده شخصی و پژوهش در تاریخ اسلام و مذاهب اسلامی فراهم گردیده است که نوع کتب مهم تاریخی را شامل است.

بخش کتب حدیث به منظور پژوهش در علم‌الحديث و مصطلح‌الحديث که در آن کتاب نوشته‌ام تهیه شده است و شامل اهم کتب فریقین و شروح آنها و کتب درایه است.

---

^۱ - محمد علی خاکساری (رئیس اداره خدمات کتابداری مرکز اطلاع‌رسانی و کتابخانه مرکزی دانشگاه فردوسی مشهد)

و اما در سایر بخشها: با توجه به اینکه وقت خاص پژوهش در شبانه‌روز نیست و پژوهشگر می‌بایست از هر فرصتی در زمینه تحقیقات خود استفاده کند داشتن کتب تخصصی و نیز مراجع مهم علوم اسلامی از لغت و علوم ادب و منطق و فلسفه و کلام و تفسیر و غیره برای تسهیل کار تحقیق بسیار اهمیت دارد و این جانب قسمتی از موفقیت خود را در تألیف کتاب و مقالات مدیون دسترسی به این منابع که در اختیار داشته‌ام می‌دانم.“

مسئله‌های چنین مجموعه‌ای نفیس بر اعتبار و غنای کتابخانه مرکزی دانشگاه خواهد افزود و در آینده به عنوان یک مرکز تحقیقات علوم اسلامی، بسیاری از پژوهشگران و مشتاقان را مجذوب و بهره‌مند خواهد ساخت.

فرهنگ آغازها و اختصارات در شبکه جهانی وب^۱

آغازه کلمه‌ای است که با استفاده از حروف آغازین کلمات پی‌درپی نام یک سازمان، گروه و غیره به دست می‌آید، و اختصارات شکل کوتاه شده یک کلمه یا عبارت مکتوب است که برای اختصار و راحتی بیان به جای تمام کلمه یا عبارت به کار می‌رود و معمولاً با حذف حروفی از مجموع حروف کلمه یا عبارت مورد نظر به دست می‌آید. تعداد زیادی فرهنگ الکترونیکی رایگان در زمینه آغازها و اختصارات در محیط اینترنت قابل دسترس می‌باشند که در اینجا به بعضی از آنها اشاره می‌شود.

Acronym finder

www.acronymfinder.com

این سایت امکان بازیابی بیش از ۳۶۹ هزار آغازه و اختصار در زمینه‌های کامپیوتر، تکنولوژی، ارتباطات و مسائل نظامی را امکان‌پذیر ساخته است. در صفحه اول این سایت امکان جستجوی آغازها وجود دارد. با وارد کردن آغازه مورد نظر، نام کامل آغازه بازیابی و نمایش داده می‌شود. در جلوی هر نام کامل، از طریق دکمه GO امکان بازیابی کتابهایی در آن زمینه در سایت آمازون وجود دارد.

Stands4

www.stands4.com

این سایت با پوشش بیش از ۲۸۴ هزار مدخل، آغازها و اختصارات را به صورت موضوعی، در ده ردیف موضوعی از جمله علوم، اینترنت، تجارت، پزشکی، دولتی، اجتماعی، کامپیوتر، منطقه‌ای دسته‌بندی کرده است، سپس در هر موضوع کلی موضوعات فرعی‌تر را ارائه داده است. با انتخاب هر یک از این موضوعات آغازهای مربوط به آن نمایش داده می‌شود. اطلاعات به صورت جدولی شامل آغازه، عبارت کامل و اطلاعات جنبی ارائه می‌شود. این سایت امکان بازیابی آغازها را به صورت الفبائی نیز فراهم کرده است با انتخاب هر یک از حروف الفبا آغازهای مربوط به آن حرف با ذکر تعداد، بازیابی می‌شود.

The acronym dictionary

www.acronymdictionary.co.uk

این فرهنگ به صورت رایگان در محیط وب قابل دسترس می‌باشد در صفحه اول آن بازیابی آغازها از طریق حروف الفبا امکان‌پذیر بوده با انتخاب هر حرف از حروف الفبا تمام اختصاراتی که با آن حرف شروع می‌شود به همراه معنی کلمه بازیابی می‌شود.

Acronym search

www.Acronymsearch.com

---

^۱ - فرزانه فرجامی(سرپرست مرکز اطلاع‌رسانی و کتابخانه مرکزی دانشگاه فردوسی مشهد)

این سایت با بیش از ۵ هزار آگازہ در زمینہہای موضوعی کامپیوتر، اقتصادی، حسابداری، نظامی، ورزش و ... قابل استفادہ در محیط وب می‌باشد. اطلاعات این سایت ہر دو روز یکبار روزآمد می‌گردد. جہت بازیابی اطلاعات، آگازہ مورد نظر را در فیلد مربوطہ وارد کردہ و جستجو می‌کنیم. اطلاعات بازیابی شدہ شامل آگازہ و عبارت کامل است. در جلوی ہر آگازہ آدرس سایت مربوط بہ آن نیز آورده شدہ است.

Acronym server

www.ucc.ie/cgi-bin/uncgi/acronym

این سایت اطلاعات مربوط بہ بیش از ۱۲ ہزار مدخل آگازہ و اختصارت مربوط بہ علم شیمی و متالورژی را در بر می‌گیرد.

سایت‌های زیر نیز در ہمین زمینہ معرفی می‌شوند.

www.chemie.fu-berlin.de/cgi-bin/acronym

www.gaarde.org/acronyms

www.cas.honeywell.com/ats/acronyms.html

www.wpc-edi/acronymdictionary/dictionary.html

مرکز اطلاع‌رسانی و کتابخانه مرکزی دانشگاه فردوسی

فعالیتها و خدمات^۱

در سال ۱۳۵۰ نام کتابخانه مرکزی به ساختمان کوچکی تعلق گرفت که در مقابل دانشکده ادبیات، واقع در مطهری شمالی فعالیت خود را شروع کرد. کتابخانه یک سال بعد به ساختمانی در مطهری جنوبی و پس از مدت کوتاهی به ساختمانی در پردیس دانشگاه که برای انجام تمرینات ورزشی ساخته شده بود منتقل شد. همجواری این کتابخانه با خوابگاه‌های دانشجویی به ویژه پس از انتقال دانشکده‌ها و واحدهای وابسته به پردیس و احساس نیاز به فضای بیشتر باعث شد از زمان نقل مکان کتابخانه به پردیس تا به حال چهار بار اقدام به گسترش فضا نماید. در حال حاضر پس از آخرین تغییرات در تابستان ۸۳ زیربنای کتابخانه به ۲۴۰۰ متر مربع رسیده است.

هدف: رسالت و هدف عمده کتابخانه مرکزی پیشبرد امر آموزش و پژوهش، با فراهم آوردن امکان دسترسی استفاده‌کنندگان از کتابخانه به منابع و اطلاعات مورد نیاز می‌باشد.

وظایف: گردآوری مواد کتابخانه اعم از چاپی، غیرچاپی، الکترونیکی/ انجام خدمات فنی (فهرست‌نویسی، سازماندهی و نمایه‌سازی برای کلیه کتابخانه‌های دانشکده‌ای) ارائه خدمات مشاوره و راهنمایی به کتابخانه‌های دانشکده‌ای، سفارش نشریات لاتین برای کلیه کتابخانه‌های دانشگاه، برگزاری دوره‌های کوتاه مدت آموزش کتابداری و اطلاع‌رسانی با همکاری گروه کتابداری و برگزاری کلاسها و کارآموزی دانشجویان، برگزاری نمایشگاه‌ها و سمینارها، انتشار فهرستها، کتابشناسی‌ها، راهنماها و ایجاد پایگاه‌های اطلاعاتی الکترونیکی، ارائه خدمات ارجاعی از طریق امانت بین کتابخانه‌ای و تماس با سایر کتابخانه‌ها و مراکز اطلاعاتی داخل و خارج از کشور، جمع‌آوری مجموعه‌ای منسجم از مراجع چاپی.

مجموعه: ۳۲۰۳۵ جلد کتاب فارسی، ۱۲۶۱۶ جلد کتاب لاتین، ۱۷۰ عنوان مجله فارسی، ۲۹ عنوان مجله لاتین (خریداری و اهدائی). دسترسی به بانکهای اطلاعاتی در حوزه‌های مختلف به صورت دیسک فشرده موجود است دسترسی به این پایگاه‌ها از دو طریق میسر است: سیستم DLIS، این نظام امکان ذخیره و بازیابی حجم بالایی از اطلاعات را فراهم می‌کند و از طریق آن می‌توان به اطلاعات کتابشناختی و در برخی موارد متن کامل مقاله‌ها دسترسی داشت و برج دیسکهای نوری که در حال حاضر ۳۵ درایو فعال دارد.

امکان دسترسی به پایگاه‌های اطلاعاتی پیوسته (Online) از طریق شبکه‌های رزنت و دانشیار

فعالیت: الف- تهیه و سفارش مواد: تهیه منابع مورد نیاز پس از تأیید کمیته انتخاب کتاب، از سال ۱۳۷۹ سفارش نشریات لاتین برای کلیه کتابخانه‌های دانشگاه به صورت متمرکز در کتابخانه مرکزی انجام می‌گیرد. ب- فهرست‌نویسی و آماده‌سازی کتابها: فهرست‌نویسی تمام منابع خریداری شده در سطح دانشگاه، اکثر پایان‌نامه‌های دانشجویان تحصیلات تکمیلی، طرحهای پژوهشی و گزارشات نیز در این قسمت نمایه‌سازی می‌شود. ج- خدمات اطلاع‌رسانی: پاسخگویی به سؤالات مرجع ساده و پیچیده، معرفی منابع از طریق تهیه بروشور و برگه‌های اطلاعاتی، معرفی منابع و خدمات از طریق خانه الکترونیکی (وبسایت <http://c-library.um.ac.ir>). این وب سایت به صورتی طراحی شده است که همچون یک دروازه اطلاعاتی عمل می‌کند. / تشکیل پایگاه‌های اطلاعاتی نظیر پایگاه پایان‌نامه‌های تحصیلات تکمیلی

^۱ - فاطمه هراتیان (کارشناس مرکز اطلاع‌رسانی و کتابخانه مرکزی دانشگاه فردوسی مشهد)

آموزش استفاده کنندگان: بازدیدهای گروهی از کتابخانه و فعالیتهای آن برای دانشجویان در آغاز هر سال تحصیلی، آموزش مهارتهای اطلاعاتی برای دانشجویان سال آخر که پروژه تحقیقاتی دارند یا دانشجویان تحصیلات تکمیلی به صورت کلاس یا سمینار، تدارک کارگاههای آموزشی برای استفاده از منابع اطلاعاتی الکترونیکی مثل پایگاههای اطلاعات کتابشناختی و استفاده از اینترنت، راهنمایی مراجعان به صورت انفرادی و گروهی در استفاده از منابع مرجع و پایگاههای اطلاعاتی

همایش: کتابخانه تا به حال هفت همایش برگزار نموده که دو مورد آن ملی و در سطح وسیع (آذر ماه ۷۱ و اردیبهشت ۷۳) و مابقی در سطح کتابداران و دانشجویان کتابداری سطح خراسان یا دانشگاه فردوسی انجام شده است.

برگزاری نمایشگاهها: کتابخانه مرکزی تا به حال پنج نمایشگاه کتاب برگزار کرده است که سه مورد از نمایشگاهها مربوط به کتب تخصصی لاتین بوده (سال ۱۳۷۶ نمایشگاه کتب تخصصی لاتین با همکاری دفتر تهیه و توزیع کتاب، در سال ۷۷ با همکاری شرکت Booksale، در سال ۱۳۸۲ با همکاری اتحادیه ناشران خارجی) غیر از موارد مذکور نمایشگاههای دیگری نیز با همکاری کتابخانه مرکزی برگزار شده که ذکر تمامی آنها از حوصله این بحث خارج است.

تهیه مقالات: کتابخانه مرکزی با عضویت در طرح غدیر و امین، همچنین گشایش اعتبار نزد کتابخانه British library انگلیس مقالات مورد نیاز مراجعان را از سراسر کتابخانههای ایران و در صورت نیاز خارج از کشور تهیه می نماید. در این ارتباط متقاضیان هزینههای مربوط به تهیه مقاله را پرداخت می نمایند.

فتوکی و تکثیر: از دیگر خدماتی است که برای منابعی که امکان خروج آن از کتابخانه وجود ندارد، استفاده می شود.

عضویت و شرایط استفاده: کلیه دانشجویان، استادان، کارکنان دانشگاه می توانند از منابع موجود استفاده کنند، اعضا می توانند حداکثر ۳ جلد کتاب به مدت پانزده روز به امانت بگیرند.

انتشارات: کتابخانه مرکزی تا به حال ۲۹ عنوان کتاب، مجموعه مقالات، کتابشناسی یا گزارش به چاپ رسانده است، همچنین ۱۹ شماره نشریه تازههای اطلاع رسانی و اطلاع یابی، ۳۵ فقره بروشور راهنمای اطلاعاتی و معرفی پایگاهها که در کتابخانه مرکزی موجود و قابل دسترس است.

نشانی تماس: مشهد - میدان آزادی - پردیس دانشگاه فردوسی - مرکز اطلاع رسانی و کتابخانه مرکزی -

صندوق پستی ۳۳۱ کدپستی: ۹۱۷۷۹۴۸۹۷۵ تلفن: ۸۷۹۶۷۹۸-۹ و ۸۷۸۹۲۶۳-۶ نمابر: ۸۷۹۶۸۲۲

نشانی الکترونیکی «بخش اطلاع رسانی» info@ferdowsi.um.ac.ir

نشانی الکترونیکی «بخش سفارشات» cen-lib@ferdowsi.um.ac.ir

فهرستهای پیوسته در اینترنت^۱

امروزه با استفاده از فهرستهای پیوسته کتابخانه‌ای می‌توان به منابع موجود در کتابخانه‌ها دسترسی پیدا کرد. گسترش روزافزون شبکه جهانی وب باعث تحول چشمگیری در فهرستهای کتابخانه شده و بیشتر کتابخانه‌ها با استفاده از فهرستهای پیوسته در محیط وب خدمات متنوعی به مراجعین خود ارائه می‌دهند. جذابیت‌های موجود و رو به رشد فهرستهای پیوسته، روزبه‌روز میزان استفاده از آن‌ها را افزایش داده است.

در این مقاله به برخی از سایت‌ها و دروازه‌های اطلاعاتی که دسترسی به فهرست‌های پیوسته را فراهم کرده‌اند اشاره می‌شود.

Libweb (<http://sunsite.berkeley.edu>)

این راهنما فهرست پیوسته کتابخانه‌های آمریکا، آفریقا، آسیا و ... را شامل می‌شود. در این راهنما هم از طریق انتخاب منطقه جغرافیایی مورد نظر و هم به صورت استفاده از کلیدواژه می‌توان به فهرست پیوسته انواع کتابخانه‌ها در سراسر جهان دسترسی پیدا کرد.

Libdex(<http://www.libdex.com>)

پایگاه libdex دسترسی به فهرست پیوسته ناشران و کتابخانه‌ها در سراسر جهان را فراهم می‌آورد. از طریق جستجو در این پایگاه می‌توان به فهرست پیوسته حدود ۱۸ هزار کتابخانه در سراسر دنیا دسترسی پیدا کرد. همچنین از طریق جستجو در نمایه جغرافیایی کشورها می‌توان به فهرست پیوسته ۶۰ کشور دست یافت.

National library catalogues world wide

www.library.uq.edu.au/ssah/jeast/index.html

از طریق این پایگاه می‌توان به فهرست بسیاری از کتابخانه‌های ملی کشورهای مختلف جهان نظیر آلمان، فرانسه، ایتالیا، اسپانیا، ژاپن، هند، یونان، فرانسه و ... به صورت پیوسته دسترسی پیدا کرد.

Glasgow library catalogue

www.lib.gcal.ac.uk/information/libcat.htm

در این پایگاه، ابتدا دسترسی به فهرست پیوسته کتابخانه دانشگاه گلاسکو فراهم شده، سپس به معرفی فهرست‌های پیوسته کتابخانه‌ای در اسکاتلند و انگلستان پرداخته شده همچنین تعدادی پایگاه که به معرفی فهرست پیوسته کتابخانه‌های ملی کشورهای اروپایی پرداخته‌اند، قابل دسترس است.

---

^۱ - لادن قزلی (کارشناس ارشد مرکز اطلاع‌رسانی و کتابخانه مرکزی دانشگاه فردوسی مشهد)

List of inline library catalogues (OPAC) in singapor, asia and other countries

www.ntu.edu.sg/lib/lis/opacs.thr.htm

این پایگاه فهرست پیوسته کتابخانه‌های موجود در سنگاپور، آسیا و دیگر کشورهای جهان را در دسترس قرار می‌دهد.

123 world

www.123world.com/libraries/

در این راهنما فهرست پیوسته کتابخانه‌های کشورهای مختلف جهان، براساس الفبای نام کشور معرفی شده‌اند. همچنین در سایت کتابخانه مرکزی دانشگاه فردوسی مشهد نیز به معرفی تعدادی از این سایت‌ها پرداخته شده است. به این منظور با آدرس <http://c-library.um.ac.ir/libraries.asp> وارد این راهنما شوید. در این راهنما دسترسی به ۶۱ وب سایت کتابخانه‌ای و فهرست پیوسته مراکز تحقیقاتی و دانشگاهی در ایران به دو صورت الفبایی و جغرافیایی فراهم شده است. علاوه بر این فهرست پیوسته تعداد بسیاری از کتابخانه‌های دانشگاهی و تحقیقاتی در سراسر جهان نیز از طریق این سایت قابل دسترس است.

مختصری درباره کتابخانه‌های دانشگاه فردوسی مشهد^۱

دانشگاه فردوسی مشهد دارای پانزده کتابخانه است. غیر از مرکز اطلاع رسانی و کتابخانه مرکزی که در واقع نقش کتابخانه مادر را ایفا می‌کند (اهداف و خدمات مرکز اطلاع رسانی و کتابخانه مرکزی در همین شماره نشریه به تفصیل بحث شده است)، یازده کتابخانه دانشکده‌ای و سه کتابخانه مربوط به سه واحد آموزشی، تحقیقاتی تحت پوشش دانشگاه می‌باشد. به جز کتابخانه مرکزی که دارای خط مشی خاص و تقریباً متفاوتی برای مجموعه‌سازی می‌باشد (تهیه مراجع اصلی و ارزشمند عمومی و بین رشته‌ای در دانشگاه فردوسی، منابع عمومی و پایه کلیه رشته‌های دایر، ابزار و منابع مورد نیاز برای فهرست‌نویسی کتابهای دانشگاه فردوسی و ...) بقیه کتابخانه‌ها تقریباً سیاست مشابهی را برای مجموعه‌سازی دارند، این کتابخانه‌ها بسته به رشته‌های موجود در دانشکده و کتابخانه‌های آموزشی و تحقیقاتی در حوزه فعالیت خود مجموعه‌سازی را انجام می‌دهند. در ادامه کتابخانه‌های دانشگاه فردوسی به طور مختصر معرفی می‌گردند:

۱- **کتابخانه آموزشکده کشاورزی شیروان:** شروع فعالیت سال ۱۳۷۱ منابع شامل: ۴۶۰۰ جلد کتاب فارسی، ۵۰۰ جلد کتاب

لاتین، ۱۶ عنوان نشریه داخلی، زمینه موضوعی منابع این کتابخانه کشاورزی است.

نشانی: کیلومتر ۱۰ محور شیروان- بجنورد- آموزشکده کشاورزی شیروان

تلفن: ۰۵۸۲-۴۴۲۳۶۶۰-۲ دورنگار: ۰۵۸۲-۴۴۲۳۶۶۳

۲- **کتابخانه دانشکده الهیات:** شروع فعالیت سال ۱۳۳۷، منابع شامل: ۶۷۰۰۰ جلد کتاب فارسی و عربی، ۸۰۰۰ جلد کتاب

لاتین، ۲۰۰۰ فقره نسخه خطی، ۱۰۰ عنوان نشریه فارسی و ۹ عنوان نشریه خارجی است. زمینه موضوعی منابع موجود در این کتابخانه الهیات و معارف اسلامی است.

نشانی: مشهد- میدان آزادی- پردیس دانشگاه- دانشکده الهیات «شهید مطهری» - کتابخانه

کدپستی: ۹۱۷۷۹۴۸۹۵۵ تلفن: داخلی ۳۳-۳۵ ۵-۸۸۲۹۵۷۱ دورنگار: ۸۸۲۹۵۷۹

۳- **کتابخانه دانشکده ادبیات و علوم انسانی:** شروع فعالیت ۱۳۳۵، منابع شامل: ۹۳۶۰۰ جلد کتاب (فارسی، لاتین و عربی)،

۵۶۰ جلد نسخه خطی، ۲۳۵ عنوان نشریه داخلی، ۲۲۰ عنوان نشریه خارجی است. زمینه موضوعی منابع مربوط به رشته‌های زبان و ادبیات فارسی، زبان و ادبیات انگلیسی، فرانسه، عربی و روسی، تاریخ، جغرافیا، علوم اجتماعی و زبان‌شناسی است.

نشانی: مشهد- میدان آزادی- پردیس دانشگاه فردوسی مشهد- دانشکده ادبیات و علوم انسانی «دکتر علی شریعتی» کتابخانه

کدپستی: ۹۱۷۷۹۴۸۸۳ تلفن: داخلی ۲۱۴ ۳۴-۸۷۹۶۸۲۹ دورنگار: ۸۷۹۴۱۴۴

۴- **کتابخانه دانشکده تربیت بدنی:** تهیه منابع در زمینه موضوعی تربیت بدنی و علوم ورزشی از سال ۱۳۶۶ که این رشته تحت

پوشش دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی فعالیت آموزشی خود را آغاز کرد، شروع شد. در سال ۱۳۷۲ با تأسیس دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی منابع این رشته از کتابخانه دانشکده علوم تربیتی تفکیک و به محل کتابخانه دانشکده تربیت بدنی منتقل و به صورت یک کتابخانه مستقل فعالیت خود را شروع کرد.

منابع شامل: ۶۸۶۶ جلد کتاب فارسی، ۱۱۴۲ جلد کتاب لاتین، ۱۰ عنوان نشریه داخلی، ۲۷ عنوان نشریه خارجی

^۱ - فاطمه هراتیان (کارشناس مرکز اطلاع‌رسانی و کتابخانه مرکزی دانشگاه فردوسی مشهد)

زمینه موضوعی کلیه منابع این کتابخانه تربیت‌بدنی و علوم ورزشی است.

نشانی: مشهد- میدان آزادی- پردیس دانشگاه فردوسی مشهد- دانشکده تربیت‌بدنی و علوم ورزشی- کتابخانه

کدپستی: ۹۱۷۷۹۴۸۹۷۹ تلفن: داخلی ۲۳۸ و ۸۸۲۹۵۸۱-۲ و ۸۴۲۶۹۲۳ نامبر: ۸۸۲۹۵۸۰

۵- **کتابخانه دانشکده دامپزشکی:** شروع فعالیت ۱۳۷۱، منابع شامل: ۴۰۷۲ جلد کتاب فارسی و ۲۷۹۸ کتاب لاتین، ۶۰ عنوان

نشریه داخلی و ۱۳ عنوان نشریه خارجی، زمینه موضوعی منابع این کتابخانه دامپزشکی است.

نشانی: مشهد- بزرگراه آسیایی- کیلومتر ۵- جنب سردخانه و کنسروسازی- دانشکده دامپزشکی- کتابخانه

تلفن: ۶۶۲۰۱۰۱-۲ و ۶۶۲۰۰۶۶ نامبر: ۶۶۲۰۱۶۶

۶- **کتابخانه دانشکده علوم اداری و اقتصادی:** شروع فعالیت ۱۳۶۷، منابع شامل: ۲۲۳۵۴ جلد کتاب فارسی و ۴۷۶۴ جلد

کتاب لاتین، ۱۳۰ عنوان نشریه داخلی و ۷۶ عنوان نشریه خارجی، زمینه موضوعی منابع موجود در این کتابخانه درباره

موضوعهای اقتصاد، مدیریت، حسابداری، حقوق و علوم سیاسی می‌باشد.

نشانی: مشهد- میدان آزادی- پردیس دانشگاه فردوسی مشهد- دانشکده علوم اداری و اقتصادی- کتابخانه

کدپستی: ۹۱۷۷۹۴۸۹۵۱ تلفن: داخلی ۲۱۴ و ۸۸۱۳۰۹۰-۹۴ نامبر: ۸۸۱۱۲۴۳

۷- **کتابخانه دانشکده علوم پایه:** شروع فعالیت: ۱۳۴۱، منابع شامل: ۱۵۰۰۰ جلد کتاب فارسی و ۳۵۷۹۶ جلد کتاب لاتین، ۱۴

عنوان نشریه داخلی و ۳۸ عنوان نشریه خارجی، منابع موجود در این کتابخانه در زمینه‌های فیزیک، شیمی، زمین‌شناسی و

زیست‌شناسی است.

نشانی: مشهد- میدان آزادی- پردیس دانشگاه فردوسی مشهد- دانشکده علوم پایه- کتابخانه

تلفن: داخلی ۲۸۲-۳ و ۸۴۳۲۰۲۲-۴ و ۸۴۳۳۵۶۱-۲ نامبر: ۸۴۳۸۰۳۲

۸- **دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی:** شروع فعالیت ۱۳۵۲، منابع شامل: ۲۲۰۰۷ جلد کتاب فارسی و ۴۳۰۷ جلد کتاب

لاتین، ۷۲ عنوان نشریه داخلی و ۴۵ عنوان نشریه خارجی، زمینه موضوعی منابع تهیه شده در این کتابخانه درباره روانشناسی،

علوم تربیتی و کتابداری و اطلاع‌رسانی می‌باشد.

نشانی: مشهد- میدان آزادی- پردیس دانشگاه فردوسی مشهد- دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی- کتابخانه

تلفن: داخلی ۲۳۹ و ۸۷۹۰۹۱۳-۱۴ و ۸۷۸۳۰۰۸-۱۱ نامبر: ۸۷۸۳۰۱۲

۹- **کتابخانه دانشکده علوم ریاضی:** در سال ۱۳۴۰ دانشکده علوم شروع به فعالیت کرد و در سال ۱۳۷۶ دانشکده علوم ریاضی

از دانشکده علوم جدا و با دو گروه آمار و ریاضی دانشکده علوم ریاضی را تشکیل داد. منابع مربوط به این دو رشته نیز در این

تعبیر و تحول تفکیک و به کتابخانه دانشکده علوم ریاضی منتقل شد. منابع شامل: ۱۶۰۸۴ جلد کتاب فارسی و لاتین، ۸ عنوان

نشریه داخلی و ۶۰ عنوان نشریه خارجی، زمینه موضوعی منابع تهیه شده در این کتابخانه درباره آمار و ریاضی می‌باشد.

نشانی: مشهد- میدان آزادی- پردیس دانشگاه فردوسی مشهد- دانشکده علوم ریاضی- کتابخانه

کد پستی: ۹۱۷۷۹۴۸۹۵۳ تلفن: داخلی ۲۲۶ و ۸۸۲۸۶۰۰-۴ نامبر: ۸۸۲۸۶۰۹

۱۰- **کتابخانه دانشکده کشاورزی:** شروع فعالیت سال ۱۳۵۲، منابع شامل: ۱۳۲۱۰ جلد کتاب فارسی، ۱۴۶۵۵ جلد کتاب لاتین،

۴۰ عنوان نشریه فارسی و ۳۰ عنوان نشریه لاتین، منابع در زمینه کشاورزی است.

نشانی: مشهد- میدان آزادی- پردیس دانشگاه فردوسی- دانشکده کشاورزی- کتابخانه

کدپستی: ۹۱۷۷۹۴۸۹۴۴ تلفن: داخلی: ۴۲۱ ۸۷۹۶۸۴۳ و ۸۷۹۵۶۱۲   نامبر: ۸۷۸۷۴۳۰

۱۱- **کتابخانه دانشکده مهندسی:** شروع فعالیت سال ۱۳۵۳، منابع شامل: ۹۱۲۶ جلد کتاب فارسی و ۱۸۱۹۱ لاتین، ۱۳۰ عنوان

نشریه داخلی و ۷۵ نشریه خارجی، زمینه موضوعی منابع موجود در کتابخانه در زمینه مهندسی است.

نشانی: مشهد- میدان آزادی- پردیس دانشگاه فردوسی- دانشکده مهندسی- کتابخانه

کدپستی: ۹۱۷۷۹۴۸۹۴۴ تلفن: داخلی: ۵۴۴ ۸۸۱۵۱۰۰   تلفن مستقیم کتابخانه: ۸۸۲۹۵۶۹   نامبر: ۸۸۲۹۵۴۱

۱۲- **دانشکده هنر:** شروع فعالیت: سال ۱۳۷۸، منابع شامل: ۳۲۹۲ جلد کتاب فارسی و ۱۲۸۰ جلد کتاب لاتین، ۱۴ عنوان نشریه

داخلی، ۸ عنوان نشریه خارجی، زمینه موضوعی منابع این کتابخانه در رشته هنر می باشد.

نشانی: نیشابور- ابتدای شهرک بهداری- ساختمان مجتمع دانشگاهی- کتابخانه

کدپستی: ۹۱۱۳۶   تلفن: داخلی: ۲۶-۲۷ ۶۶۱۰۱۴۰-۶۶۱۰۵۵۱ و ۶۶۱۴۴۱۱   نامبر: ۶۶۱۰۹۶۰

۱۳- **کتابخانه مرکز آمار، اطلاعات و امور رایانه‌ای:** شروع فعالیت سال ۱۳۶۰، منابع شامل: ۲۲۶۰ جلد کتاب فارسی و ۱۷۶۹

جلد کتاب لاتین، ۱۵ عنوان نشریه داخلی و ۸ عنوان نشریه خارجی، ۷۰۰ فقره Manual می باشد. منابع این کتابخانه کاملا

تخصصی و در زمینه کامپیوتر و امور رایانه‌ای می باشد.

نشانی: مشهد- میدان آزادی- پردیس دانشگاه فردوسی- مرکز آمار و اطلاعات و امور رایانه‌ای- کتابخانه

کدپستی: ۹۱۷۷۹۴۸۹۴۴ تلفن: داخلی: ۴۲۱ ۸۷۹۶۸۴۳ و ۸۷۹۵۶۱۲   نامبر: ۸۷۸۷۴۳۰

۱۴- **کتابخانه پژوهشکده علوم گیاهی:** شروع فعالیت سال ۱۳۷۹، منابع شامل: ۱۲۷۴ جلد کتاب فارسی، ۱۰۳۹ جلد کتاب

لاتین، ۴۹ عنوان نشریه داخلی و ۳۰ عنوان نشریه خارجی، زمینه موضوعی منابع این کتابخانه علوم گیاهی است.

نشانی: مشهد- میدان آزادی- پردیس دانشگاه فردوسی- پژوهشکده علوم گیاهی- کتابخانه

تلفن: داخلی: ۱۱۹   ۸۷۸۸۲۷۷ و ۸۷۸۸۲۱۶   نامبر: ۸۷۸۷۶۷۰

۱۵- **کتابخانه مرکز زمین لرزه شناسی:** همزمان با شروع فعالیت مرکز کتابخانه‌ای کاملا تخصصی و کوچکی نیز، منابع مربوطه

را تهیه می کند. منابع شامل: ۵۰ جلد کتاب لاتین، ۲۸ عنوان نشریه لاتین است.

نشانی: مشهد- میدان آزادی- پردیس دانشگاه فردوسی- مرکز زمین لرزه شناسی- کتابخانه

کدپستی: ۹۱۷۷۹۴۸۹۷۶ تلفن: ۶-۸۷۹۱۱۹۵   نامبر: ۸۷۹۱۱۹۱

شعر فارسی در اینترنت^۱

شعر هنری است که همواره با عواطف و احساسات آدمی سروکار دارد. شعر زیبا و بالنده فارسی در هر دوره تاریخی، گوناگونی ویژه متناسب با واقعیت‌های زمانه خود را پیدا کرده، خصلت‌های پنهان شعرهای فارسی و محتوای شاعرانه آن‌ها در هر دوره و عصری، گوناگون بوده و با گذشت زمان، نشانه‌های روزگار، رشد و تکامل آن‌ها همسو با سنت‌های فرهنگی قوم ایرانی، نمودار شده و شعرهای فارسی را تاکنون برای ما شیرین و لذت‌بخش و عبرت‌آموز نگاه داشته و جوهره اخلاقی قوم ایرانی را از دیرباز در خود بازتاب داده است. (موحد، ۱۳۷۹)

در این مقاله دسترسی به برخی سایت‌ها در زمینه ادبیات فارسی و به ویژه شعر فارسی همراه با توصیفی کوتاه معرفی می‌شود.

www.parstimes.com/literature

در این سایت دسترسی به بسیاری از مجله‌های ادبی، زندگینامه شعرای بزرگ پارسی زبان، نقدهای ادبی و تأثیر ادبیات ایران بر فرهنگ و ادب سایر ملل، دسترسی به سایت اختصاصی بسیاری از نویسندگان و شاعران و نیز مجموعه‌های بسیار غنی از دیوان شعر نظیر، باباطاهر، اخوان ثالث، پروین اعتصامی، فردوسی، سعدی، حافظ، سهراب سپهری، شاملو و ... و مجموعه‌هایی از ضرب‌المثل‌های ایرانی به دو زبان فارسی و انگلیسی، فراهم شده است.

پیوندی نیز به بسیاری از کتابفروشیهای معتبری که کتاب‌های فارسی و یا کتاب‌های مربوط به ایران را به فروش می‌رسانند برقرار کرده است. با انتخاب گزینه **language** (در پایان صفحه) شما را به دنیایی از مجموعه‌های ارزنده ادبیات و زبان‌شناسی می‌برد.

www.iranonline.com/literature

در این سایت اشعار گزیده‌ای از شاعران ایران از جمله خیام، مولوی، حافظ و ... و مجموعه‌ای از قصه‌های کودکان از مهدی آذر یزدی، صمد بهرنگی، صبحی و ... قابل دسترس است.

www.rumionfire.com

در این سایت دیوان شمس به دو زبان انگلیسی و نیز مثنوی، کتاب‌هایی درباره مولوی، گالری عکس‌های مینیاتور در دسترس است.

www.recent.ir

آثاری سعدی، حافظ، فردوسی و ... را می‌توان در این سایت مشاهده کرد.

www.mehragham.com/dorjonline

شاهنامه، دیوان حافظ و رباعیات خیام را در این سایت جالب مشاهده کنید.

در ذیل چند آدرس از سایت‌های اختصاصی شعرای بزرگ ایران زمین ذکر می‌شود.

www.hafez.com

www.shahnameh.com

www.sohrabsepehri.com

www.forughfarrokhzad.org

---

^۱ - زهره‌عباسی (کارشناس ارشد مرکز اطلاع‌رسانی و کتابخانه مرکزی دانشگاه فردوسی مشهد)

معرفی گزیده‌ای از منابع مرجع (خریداری از هفدهمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران ۱۳۸۳)^۱

دانشگاه فردوسی هر سال تعداد قابل توجهی از منابع چاپی مورد نیاز کتابخانه‌های خود را از طریق نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران خریداری و تأمین می‌نماید. در سال ۸۳، دانشگاه فردوسی در مجموع حدود ۳۰۰ عنوان کتاب مرجع فارسی و لاتین از نمایشگاه تهیه کرده است. آنچه در زیر آمده است تنها به معرفی گزیده‌ای از منابع جدید حائز اهمیت، می‌پردازد.

---

^۱ - محمود صدیقی (کارشناس مرکز اطلاع رسانی و کتابخانه مرکزی دانشگاه فردوسی مشهد)